

Sondajul: un exercițiu biblioteconomic

Varvara GANEA, *bibliotecar principal Serviciul DIB BȘU*

Mileniul trei este o eră informațională, în care, paradoxal, abundența de informație generează setea de informație.

Ținăra generație înțelege din ce în ce mai mult că a învăța, a putea să te informezi rapid și eficient, înseamnă a progresa, a contribui la propășirea societății. Una din direcțiile prioritare ale Procesului de la Bologna, proces la care a aderat și R. Moldova, este calitatea formării specialistului. O serie de inițiative puse în practică în ultimii ani au facilitat modernizarea sistemului de învățământ. Din 2003, curricula universitară dezvoltă alternativele de studiu prin abandonarea manualelor vechi și a bibliografiei unice, prin implicarea studenților în activități capabile să dezvolte studiul individualizat. (Vezi: V. Cabac, Un an de la aderarea la procesul de la Bologna, Făclia, 13 mai 2006)

Participînd la realizarea acestui proiect, Biblioteca Științifică Universitară (BȘU) din Bălți acordă accesului la informație un rol decisiv în procesul formativ. Ea a devenit un adevărat centru info-documentar, gestionînd și punînd la dispoziție o colecție bogată și variată de documente (1 017 779 exemplare în 253 622 titluri, în 42 de limbi ale lumii), precum și o variată infrastructură informațională. Serviciilor Bibliotecii Universitare le revine un rol principal în formarea la tineri a capacităților de obținere și asimilare a informației. Studenții sunt instruiți cum să acceseze bazele de date, cataloagele electronice ale bibliotecilor din toată lumea.

Cum este gestionată informația și documentele? Cum poate fi accesată o informație atît de bogată în BȘU? Am încercat să aflăm printr-un sondaj opinia studenților de la Facultatea de Drept vis-a-vis de aceste și alte întrebări, preferințele lor.

Sondajul de opinie a fost realizat în perioada 14 - 28 martie curent, pe un eșantion de o sută de studenți de la toți anii de studii, studenți care au frecventat sala de Studii Socio-umanistice și economice a BȘU, utilizîndu-se ca metodă de investigație chestionarul ce include mai multe variante de răspuns. Rezultatele cercetării vor servi drept bază pentru programul de îmbunătățire a activității Bibliotecii.

Chestionarul a cuprins 13 întrebări, dintre care 12 au variante de răspuns deja formulate, ultima, a 13-cea, solicitînd sugestii de la cititori. Chestionarul a vizat mai multe aspecte: cît de des frecventează studenții Biblioteca; dacă ei cunosc mijloacele de informare și modul cum sunt utilizate acestea; calitatea relației bibliotecar – cititor; sugestii pentru îmbunătățirea activității Bibliotecii etc.

Dat fiind faptul că eșantionul investigat este constituit din studenți, pentru care lectura, studiul, informarea sînt componente de bază ale procesului formativ, chestionarul conținea pe poziția întâia, o întrebare vizînd rolul Bibliotecii în formarea lor ca specialiști. O bună parte din respondenți (60 la sută) consideră că Biblioteca este un partener serios în studiu și cercetări; 29 la sută - un intermediar

între utilizator și carte; 17 la sută - un îndrumător. Pe bună dreptate, modernizându-și în permanență serviciile, BȘU rămîne a fi acel cadru instituțional indispensabil procesului științifico – didactic și educațional universitar.

Conform răspunsurilor, 64 la sută din studenții chestionați frecventează Biblioteca zilnic, iar 34 la sută - o dată pe săptămînă. Anual, Biblioteca este frecventată de peste 1800 de studenți de la Facultatea Drept. Majoritatea studenților de la secția cu frecvență la zi sînt cititori permanenți ai Bibliotecii. Sala de lectură – Științe socioumanistice și economice este o sală specială, cu acces liber la raft. Studenții de la Facultatea Drept, în afară de lecturile din domeniul specific, își orientează lectura și spre științele sociale – 52 la sută; științe economice – 39 la sută; științe naturale – 7 la sută; științe exacte – 8 la sută; artă, beletristică – 9 la sută.

65 la sută din respondenți consideră drept satisfăcătoare disponibilitatea resurselor de informare și documentare, 34 la sută – parțial satisfăcătoare și numai un singur utilizator a răspuns că nu-l satisfac resursele de informare și documentare. Ținem să menționăm în acest context că un interes prioritar al Bibliotecii rămîne a fi completarea calitativă și valorificarea eficientă a colecției, asigurarea accesului la documentele tipărite și la infrastructura informațională, optimizarea serviciilor oferite.

Încă în 2003, Facultățile Drept și Economie erau cele mai favorizate, vizînd accesul la cea mai „tînără colecție de carte”, cuprinzînd circa 10 000 de documente. În prezent ea constituie peste 15 000 de documente. Studenții pot consulta documente electronice on-line, pe CD și DVD, bazele de date: „Legislația R. Moldova”, EBSCO, Centrul de Documente ONU, Internet. Un loc aparte în colecția Bibliotecii îl ocupă fondul de carte Universitaria - lucrări ale profesorilor universitari (monografii, publicații didactice și metodice).

Pe lîngă colecțiile exhaustive se mai

pune accent și pe valoarea resurselor informaționale care sînt oferite prin intermediul cataloagelor, bazelor de date, fondului de referințe etc.

Remarcăm faptul că 80 la sută din respondenți solicită ajutorul bibliotecarului (o încredere deplină în competența personalului Bibliotecii). Relevant e că 66 la sută - utilizează catalogul electronic, care simplifică și facilitează căutarea, oferind posibilități multiple de găsire a informației - autor, titlu, vedete de subiect, cuvinte - cheie, an de ediție ș.a. și permite selectarea variantelor de lectură considerate suficiente pentru nivelul de profunzime necesar; 5 la sută - catalogul tradițional; 6 la sută - consultă bibliografiile; 8 la sută vizitează expozițiile de carte. Implicarea cit mai frecventă a specialistului – bibliotecar în cazul identificării informațiilor în resursele electronice mai rămîne a fi o stringentă necesitate, dat fiind că acest exercițiu continuă să fie o dificultate pentru clienții noștri.

Majoritatea respondenților (88 la sută) indică cunoașterea, instruirea, apoi 16 la sută - cercetarea și numai 2 la sută - curiozitatea, demonstrîndu-ne încă odată că Biblioteca ocupă un rol important în procesul de informare și documentare a viitorilor specialiști.

Publicațiile periodice sînt și ele o sursă importantă de informare oferite cititorilor pe suport tradițional și în format electronic. Cel mai frecvent solicitate sînt desigur revistele de specialitate – 84 la sută. Sala de lectură – Științe socioumanistice și economice numără peste 50 de publicații periodice din domeniul de drept. Cele mai des solicitate sînt publicațiile: Revista Națională de drept; Avocatul poporului; Revista de criminologie; Drept penal și criminalistică; Dreptul muncii; Ordine și lege; Legea și viața etc. 19 la sută din cei chestionați consultă și ziarele și revistele social-politice. Răspunsurile specifică următorul fapt: mai mulți cititori semnalează prezența în colecție a unor achiziții de valoare, utile îndeosebi pentru cercetări științifice.

Odată cu informatizarea BȘU barierele lingvistice pot fi depășite lejer de cititorii cunoscători ai mai multor limbi străine. În urma acestui sondaj am constatat că opțiunile respondenților sînt pentru sursele în limba maternă, iar, în caz de necesitate apelează și la cele străine:

Limba română – 84 %;

Limba rusă – 50 %;

Limba engleză – 20 %;

Alte limbi – 2 %.

Vis-a-vis de informarea cititorilor despre intrările recente, menționăm că răspunsurile ne-au satisfăcut așteptările. 70 la sută, susțin că sînt bine informați, 23 la sută - parțial și numai 7 la sută - nu. Pe parcursul anului 2006, de exemplu, au intrat peste o mie de titluri la compartimentul Drept. Valorificarea cărților se produce și prin formele clasice de informare: expozițiile și revistele informative. În 2006, expoziția „Intrări recente” a fost completată cu 2161 documente și circa 3125 reviste, iar numărul de vizite a început să crească ca urmare a implementării noului Concept privind informarea cadrelor didactice și a studenților. Pentru studenți au fost organizate (în 2006) 171 prezentări de carte.

De rînd cu metodele tradiționale de deservire bibliotecar-informațională, Biblioteca practică, tot mai insistent, utilizarea avantajelor tehnologiilor digitale. Asume tehnicile noi permit creșterea calității serviciilor oferite de Biblioteca și duc la extinderea considerabilă a ariei de influențare. Este asigurat accesul la infrastructura informațională locală, națională și globală printr-o rețea de 107 PC, 72 din ele - cu ieșire la INTERNET. A fost creată propria bază de date, care numără 226 121 de informații, ori 51 la sută din toate titlurile deținute, inclusiv – 97 351 (43,95 la sută) informații analitice, care pot fi accesate de la 45 terminale OPAC, TinRead și on-line de pe pagina web: <http://libruniv.usb.md>. 71 la sută din cei chestionați consideră INTERNETUL o sursă de informare utilă și avantajoasă în găsirea rapidă și completă a solicitărilor. Studentul

poate utiliza așa numitele motoare de căutare, softurile capabile să distribuie cererea de informație mai multor baze simultan și să colecteze răspunsurile pentru a oferi informația solicitată într-o formă unitară. Totuși, 79 la sută consultă baza de date” Legislația R. Moldova” și numai 10 la sută accesează baza de date CD ONU, Centrul care colaborează cu Catedra de Drept. 25 la sută din beneficiarii Centrului sunt studenții de la Facultatea de Drept. Baza de date EBSCO a fost accesată de 12 la sută din respondenți, studenții ce vorbesc fluent limba engleză.

70 la sută din respondenți au remarcat că au cunoștință despre Biblioteca Virtuală. Baza de date BȘU oferă acces la Patrimoniul USB, la lucrările profesorilor Universității (cursuri, prelegeri, programe). Conceptul Biblioteca Virtuală vine să amplifice accesul cititorilor la pachete educațional - didactice USB de studiu și cercetare. Menționăm, în special, următoarele lucrări: note de curs ale prof. dr. Octavian Pop „Criminologie generală”, „Drept penitenciar”, „Răspunderea penală”, „Executarea pedepsei privative de libertate” etc. Și numai 18 la sută au dat un răspuns negativ.

55 la sută din respondenți au participat la activitățile organizate de Bibliotecă, mai mult decît atît, le-au găsit și foarte interesante. 45 la sută nu au participat din diverse motive, e regretabil faptul, mai ales că anual Biblioteca organizează zeci de activități culturale de amploare, la care iau parte mii de persoane. Este vorba de expoziții de cărți și reviste bibliografice, lansări de carte, conferințe, seminare, spectacole literar - muzicale, discuții, dialoguri în cadrul Saloanelor Literar, Muzical, Clubului ONU Nord, Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului etc.

Majoritatea studenților s-au declarat satisfăcuți de activitatea Bibliotecii și de serviciile oferite în cadrul ei. Un număr mic de cititorii și-au dorit mai multă literatură de specialitate în limba română, instalarea mai multor calculatoare în săli de lectură. Respondenții au solicitat interzicerea convorbirilor la tele-

foanele mobile în sălile de lectură, au expus nemulțumirea față de iluminarea insuficientă în fondul de carte cu acces liber.

Fecventarea bibliotecii de către studenții diferitor ani de studii se prezintă în felul următor: studenții anului II (29 la sută) și anul III (28 la sută). E mai redusă frecvența studenților anului IV – 17 la sută; anul V – 14 la sută și anul I – 9 la sută.

Concluzii

Atestăm o evoluție evidentă în racordarea serviciilor de informare la nivelul și exigențele domeniului, fapt care va spori și va crește capacitatea de informare. Toate sursele sînt utilizate eficient în dorința de a le satisface cele mai largi necesități de cunoaștere, formare și informare ale cititorilor. Bibliotecarii vor tinde în permanență să-și îndeplinească rolul

de actanți ai reformării învățămîntului, să familiarizeze utilizatorii cu noile tehnologii informaționale. Publicul cititor, la rîndul său, este conștient de faptul că informația / informarea, în modul cel mai direct, e bazată pe Bibliotecă. Ca verigă importantă a mediului informațional, Biblioteca are rol de promotor esențial de informație atît în aspect cantitativ, cît și calitativ, influențînd benefic orice structură socială.

Va fi acordată mai multă atenție prezentării achizițiilor noi pentru studenți: prin promovarea de expoziții tematice, informative, expoziții - eveniment, reviste bibliografice, publicarea buletinelor recentelor intrări, informațiile respective putînd fi găsite pe pagina Web a Bibliotecii, va fi mărit numărul de calculatoare în sălile de lectură etc.

Referințe:

1. Harconița, Elena. Biblioteca și oamenii săi. *In: Magazin bibliologic*, 2005, nr 3-4, p. 18-24.
2. Palanciuc, Ina. Cuantificarea imaginii Bibliotecii Municipale „Bogdan Petriceicu Hașdeu” indusă de presă. *In: Biblio Polis*, 2003, nr 3, p. 24-27.
3. Rotariu, Traian. Curs de metode și tehnici de cercetare sociologică. Ed. a II-a. Cluj-Napoca, 1994, p. 81-110.
4. Rotariu, Traian; Iluț, Petre. Ancheta sociologică și sondajul de opinie. Iași: Polirom, 1997. 216 p.
5. Scobioală, Genovieva. Sisteme și intermediari de resurse informaționale. *In: Biblio-Polis*, 2005, nr 3, p. 20-23.
6. Topalo, Valentina. CD al ONU – 5 ani de activitate. *In: Confluente bibliologice. Bălți*, 2006, nr 4, p. 26-28.
7. Țiclea, Alexandru. Formarea profesională. *In: Revista română de dreptul muncii*, București, 2005, nr 2, p. 27-50.
8. Zavtur, Natalia. Evaluarea climatului de comunicare în bibliotecă. *In: BiblioPolis*, Chișinău, 2003, nr 3, p.20-24.